

GRÓF PÁLFFY JÁNOS CSÁSZÁRI TÁBORNAGY,
MAGYARORSZÁGI FŐPARANCSNOK ITINERÁRIUMA
(1710. NOVEMBER – 1711. JÚNIUS)*

MÉSZÁROS KÁLMÁN
Hadtörténelmi Intézet és Múzeum
Hadtörténelmi Kutatóintézet

A Rákóczi-szabadságharc hadvezéreinek itineráriumaira, azok fontosságára bő fél évtizeddel ezelőtt hívtam fel a fegyelmet Károlyi Sándor 1703. évi tartózkodásainak feldolgozása kapcsán.¹ Károlyi útinaplójának folytatásával azóta is adós vagyok.² Már akkor jeleztem azonban, hogy nem csupán a kuruc, hanem a császári hadvezérek itineráriumának ismerete is fontos volna mind a pontos tartózkodási helyek, mind pedig a katonai menetteljesítmények szempontjából, hiszen csak ezek gondos, részletes adatolása révén mondhatunk értékelést egy-egy katonai döntés hátteréről, megalapozottságáról.³ Most a császári sereg legjelentősebb magyar tábornokának, Pálffy Jánosnak az itineráriumával szeretném megkezdeni a sort. Károlyihoz hasonlóan az ő esetében is a forrásanyag gazdagságával számolhatunk, ezért nem vállalkozhatunk a szabadságharc teljes időszakának áttekintésére. Mivel Pálffy szereplésének legfontosabb időszaka a szabadságharc végére esik, amikor főparancsnokként sikerült megegyezésre jutni a még fegyverben lévő kurucokkal, célszerűnek látszik ezzel az 1710 novemberétől 1711 kora nyaráig (a felkelés lezárásáig) terjedő periódussal kezdeni a feldolgozást. Szorosan tudunk így kapcsolódni Kalmár János munkásságához is, akinek tudományos életművében hangsúlyos részétmát jelentenek a szatmári békekötés hónapjai, illetve a békét követő új berendezkedés egyes kérdései.⁴

* A közlemény a HUN-REN–ELTE Nemesi Emigráció és Emlékezet (1541–1756) – Forrásfeltárás és Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport (TKCS 01265) keretében és a Károlyi Kutatócsoport támogatásával készült.

¹ MÉSZÁROS Kálmán/CsÁKVÁRI Kristóf: Báró Károlyi Sándor itinerárium, 1703–1711. I. rész: 1703. In: *Hadtörténelmi Közlemények* (HK) 132 (2019), 909–942.

² Károlyi 1704. évi itineráriumán dolgozva, annak mintegy melléktermékeként jelent meg: MÉSZÁROS Kálmán/TUZA Csilla: Károlyi Sándor kuruc generális Bécs alatti portyái, I. 1704. március 21–22. és II. 1704. június 9. In: *HK* 136/2–3 (2023), 303–343. és 687–708.

³ Mészáros/Csákvári, 910.

⁴ Lásd pl. KALMÁR János: Erdély a rastatti béketárgyalásokon. In: *Sub Minervae nationis praesidio. Tanulmányok a nemzeti kultúra kérdésköréből Németh Lajos 60. születésnapjára*. Budapest: ELTE Művészettörténelmi Tanszék 1989, 46–50., Uő: *Alternatívák Magyarországon a szatmári béke után*.

Pálffy János 1708–1710 folyamán Siegbert Heister marsall főparancsnoksága alatt vett részt a kurucok elleni küzdelemben, de már ekkor gyakoriak voltak közöttük a súrlódások. A trencsényi csatát (1708. augusztus 3-án) Pálffy éles megfigyelőképessége és bravúros lovasrohama döntötte el, ám a kurucok soraiban teljes demoralizálódást eredményező vereséget Heister nem tudta kellően kiaknázni. Két évvel később, Érsekújvár kapitulációjával Rákóczi elveszítette legfőbb alsó-magyarországi támaszpontját, de a háború vége még mindig bizonytalannak látszott, s a megegyezést Heister személye is akadályozta, ő ugyanis a terror eszközeivel próbált úrrá lenni a lázadáson, de ezzel a polgári lakosságot is csak elidegenítette az uralkodó hűségétől. Leváltásához jó ürügyet biztosított, hogy 1710 szeptemberében maga kért betegszabadságot. Heister a rangidős Pálffyt szánta ideiglenes helyettesének, az Udvari Haditanács azonban végleges utódát találta meg a magyar tábornagy, egyben horvát bán személyében, aki az uralkodó, I. József bizalmát is élvezte, többek között leányának befolyása révén.⁵

Pálffy azonban garanciát szeretett volna kapni arra vonatkozóan, hogy Heister nem térhet vissza, és további feltételeket kívánt szabni, amelyek azonban nem találtak meghallgatásra. Hosszas huzavona és egy október 22. körül Hainburgban tartott értekezlet után átvette a tényleges főparancsnokságot.⁶ Október végén, november elején Pozsonyban tartózkodott,⁷ és 3-án indult el Buda, illetve Pest felé, ahová 10-én

---

Budapest: Korona 1997 (A történelem alternatívái/Forrásfüzet az iskolai oktatáshoz 7), Uő: Szatmár, 1711: vég, folytonosság, kezdet. In: *Századok* 146/4 (2012), 875–886., Uő: Magyarországgal kapcsolatos kormányzati elképzelések Szatmár után. In: *Rákócziak dicső kora. Tanulmánykötet.* (Szerk.): CSATÁRY György. Ungvár: PoliPrint 2012, 133–141. Uő: Károlyi Sándor „árulása”. (A bünbakkeresés összefüggései). In: *Az újrakezdés esélye. Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharc befejezésének 300. évfordulója alkalmából.* (Szerk.): CZIGÁNY István/KINCSES Katalin Mária. Budapest: HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum 2012, 101–115. és hasonló címmel: Károlyi Sándor „árulása”. In: *Korunk* 23/3 (2012), 41–48., ill. utánközlésként: *Mítoszaink nyomában.* (Szerk.): KOVÁCS KISS Gyöngy. Kolozsvár: Korunk – Komp-Press 2013. 147–163., Uő: Pálffy János és a „löcsei fehér asszony”. In: *Történelmi Szemle* 56/2 (2014), 295–306., Uő: Ármány, szerelem és politika: Pálffy János helyzete és Esterházy Pál működése az I. József halála utáni hetekben. In: *Snem roku 1715 a Uhorská spoločnosť v 18. storočí = Az országgyűlés 1715-ben és a magyar társadalom a 18. században.* (Szerk.): KÓNYA, Péter. Prešov/Eperjes: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity 2016, 17–23.

⁵ Pálffy Mária Anna szerepére és sorsára legújabban lásd: Anna FUNDÁRKOVÁ: Pálffy Miklós és Pálffy János a bécsi udvarban és a magyar politika színterein I. József és VI. Károly uralkodása idején. In: *Századok* 159/4 (2025), 793–797.

⁶ A részletekre lásd: *A szatmári béke története és okirattára.* Közéttette, történelmi bevezető tanulmányral és jegyzetekkel ellátta: LUKINICH Imre. Budapest: Magyar Történelmi Társulat 1925 (Fontes historiae Hungariae aevi recentioris. Magyarország újbabkori történetének forrásai. Hivatalos iratok és levelek), 8–16.

⁷ Okt. 28-án innen írt az Udvari Haditanácsnak, eredetije: Österreichisches Staatsarchiv (ÖStA) Kriegsarchiv (KA), Hofkriegsrat (HKR) 1710. exp. Okt. Nr. 247. – A bécsi hadilevéltári jelzetekkel hivatkozott iratok másolataiért Süli Attilának tartozom köszönettel.

érkezett meg.⁸ Az alábbiakban a Károlyi itineráriumánál alkalmazott mód szerint, havi bontásban, illetve Pálffy mozgását követő kisebb intervallumokban közöljük a tartózkodására vonatkozó, eddig feltárt adatokat.

1710. november

XI. 11–12., 14., 16–18., 20., 22., 24., 30.: Pest

Úgy tűnik, Pálffy a hónap teljes hátra lévő részét Pesten töltötte, erről számos levele tanúskodik: 11-én⁹ és 18-án¹⁰ báró Perényi Miklós kuruc brigadérost, Eger parancsnokát szólította megadásra. 12-én a hozzá érkező Jacob Joseph Cusani örgróf, lovassági tábornok jelentése alapján valamelyik törvényhatóságot utasította a rá kivetett 50 ezer forintnyi porció mielőbbi lerovására.¹¹ 14-én és 17-én két azonos szövegű levélben fordult Károlyi Sándorhoz, amelyben az egyéni meghódolás lehetőségét vetette fel a kuruc tábornagnak, minden bizonnyal számolva annak lehetőségével, hogy Károlyi megmutatja a levelet a fejedelemnek.¹² 14-én és 30-án Szabolcs vármegyének,¹³ 16-án Győr vármegyének,¹⁴ 18-án a Jász kerületnek,¹⁵ 20-án a Hajdúvárosoknak és Debrecen városának,¹⁶ 22-én a sarkadiaknak,¹⁷ 24-én pedig a tiszántúli városok és

⁸ A Wienerisches Diarium tudósítását idézi Pálffy pozsonyi indulásáról Lukinich, 17., Pestre való érkezését említi: MÁRKI Sándor: *II. Rákóczi Ferencz*. III. 1709–1735. Budapest: Magyar Történelmi Társulat 1910 (Magyar Történelmi Életrajzok), 138.

⁹ Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL), Magánlevéltárak, Családi fondok, levéltárak, Károlyi család nemzeti levéltára, Acta publica: 1 Acta Rákócziána (P 396. 1.) Nr. 8477. – digitális kiad.: *Acta Rákócziána – A Károlyi levéltár Rákóczi-kori iratai*. (Szerk.): LACZLAVIK György. Készítették: AVAR Anton/LACZLAVIK György/MÉSZÁROS Kálmán. A mustrakönyveket feldolgozta MÉSZÁROS Kálmán. Fotók: CZIKKELYNÉ NAGY Erika. [Budapest:] Arcanum 2011 (DVD-ROM).

¹⁰ Közli BÁNKÚTI Imre: *Dokumentumok a szatmári béke történetéhez*. Budapest: Budapesti Történelmi Múzeum 1991 (BTM Műhely 2), 15–16. (Nr. 6.)

¹¹ Másolatban, címzés nélkül: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 8478.

¹² Mindkét levél másolatban van meg a Károlyi-levéltárban: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 9288. és 11 367. Az előbbit közli, a másodikra pedig utal Bánkúti (1991), 13. (Nr. 1.) és 15. (Nr. 4.), utóbbit közli PULYAI János: *Szatmári békekesség*. Sajtó alá rendezte, a bevezetőt írta, a jegyzeteket és mutatókat MÉSZÁROS Kálmán közreműködésével összeállította BÁNKÚTI Imre. Budapest: Nap Kiadó 2007 (Rákóczi Források), 52–53. Az első Kecskeméti Lovas Mihály alsónémedi prédikátor (volt kuruc táborigazgató) juttatta el egyik emberével Károlyihoz, a másodikat pedig valószínűleg Pataky Gáspár Pest-Pilis-Solt vármegyei alispán. Vö. Bánkúti (1991), 15. (Nr. 5.) és 17–18. (Nr. 10.)

¹³ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 8480., 8531.

¹⁴ Eredeti: MNL Győr-Moson-Sopron Vármegyei Levéltár Győri Levéltára, Győr vármegye közgyűlési iratai (IV. 1. c.) – A levél másolatáért Oross Andrásnak és Molnár Attilának tartozom köszönettel.

¹⁵ Említi KISS József: *A Jászkerület parasztsága a Német Lovagrend földesúri hatósága idején (1702–1731)*. Budapest: Akadémiai 1979, 81.

¹⁶ Bánkúti (1991), 16. (Nr. 7–8.)

¹⁷ BÁNKÚTI Imre: A Körös–Maros köz a Rákóczi-szabadságharc idején. (Újabb dokumentumok 1704–1710). In: *Békés Megyei Múzeumok Közleményei* 11. Békéscsaba: Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága 1988, 131. (Nr. 18.)

falvak bíráinak és lakosainak¹⁸ írt egy-egy (zömmel meghódolásra intő) levelet. 24-én ironizáló hátrattal látta el Palocsay György kuruc generális egyik elfogott levelét, amelyben Palocsay külföldi segítséggel biztatta kitartásra a Tisza melléki helységek lakosait, s Pálffy most ezt vonta kétségbe maró gúnnyal.¹⁹ Az Udvari Haditanácsnak 11-én, a haditanács elnökének, Savoyai Eugén hercegnek 24-én tett jelentést.²⁰ Saját kiadványain túl egy fontos elbeszélő forrás, Ebergényi László császári altábornagy titkárának, Bivolínyi Istvánnak a naplója is gyakran tájékoztat Pálffy hollétéről: amikor Ebergényiek Vác felől 16-án Pestre érkeztek, itt találták „méltóságos Pálffy marsall urat” a már említett Cusani és Julius Veterani tábornokok társaságában.²¹

1710. december

XII. 4–5.: Pest; (7–)11.: Eger; 14–15., 17., 19., [21., 28.], 30.: Pest

December elején is Pesten maradt, 4-én innen jelentett Savoyai Eugén hercegnek.²² Ugyanitt fogadta Eger kuruc őrségének követeit, akik vele is meg kívánták erősíteni az ostromot vezető Wallis ezredessel kötött kapitulációs egyezményt, amelyet Pálffy 4-én írt alá.²³ 5-én vagy 6-án a vár átadásának aktusára és az erősség megszemlélésére maga is Egerbe indult,²⁴ itteni tartózkodásáról azonban csak két, egymással összefüggő dokumentumot ismerünk: 11-én Egerben adott megbízást az ekkor átállt Orczy Istvánnak a hevesi, borsodi, gömöri és zempléni kincstári javak összeírására, illetve ugyanekkor kelt nyílt parancsa katonai asszisztenciát is biztosított Orczy számára.²⁵ Thaly Kálmán szerint özvegy Bottyán Jánosné Forgách Julianna december 9-én jegyeséhez, Palocsay

¹⁸ Bánkúti (1991), 20. (Nr. 15.)

¹⁹ *A Rákóczi-szabadságharc dokumentumai Abaúj-Torna, Borsod, Gömör-Kishont és Zemplén megyékből. 1710–1711.* Összeállította: BÁNKÚTI Imre. Miskolc: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár – Pfliegler J. Ferenc emlékére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárért Alapítvány 2005, 180. (Nr. 178.)

²⁰ Mindkettő eredeti: ÖStA KA HKR 1710. exp. Nov. Nr. 247., ill. 241. Az utóbbi hiteles gépelt másolata: Hadtörténelmi Levéltár (HL) Gyűjtemények (VII.) Kuruckori gyűjtemény (202.) H 1710/46.

²¹ Lásd: *Bene Regi – A király javára. Ebergényi László császári altábornagy szerepe a szatmári békekötésben. Ebergényi László válogatott levelei és Bivolínyi István töredék naplója (1710–1711).* A levelezést sajtó alá rendezte, a bevezetőt írta és a mutatókat összeállította MÉSZÁROS Kálmán. A latin nyelvű naplót fordította és jegyzetekkel ellátta BÁNKÚTI Imre. Budapest: Nap Kiadó 2010 (Rákóczi Források) [A továbbiakban attól függően, hogy a levelezést vagy a naplót idézzük: Ebergényi, ill. Bivolínyi], 325.

²² Hiteles gépelt másolata: HL VII. 202. H 1710/48.

²³ Közli CZOBOR Alfréd: Új adatok Eger várának 1710-i történetéhez. In: *HK 30/1* (1929), 495–496.

²⁴ Lásd 5-i keltezéssel írt levelét Ebergényi Lászlóhoz, amelyben az egri kapitulánsok érkezését aznapra, saját indulási tervét pedig másnapra teszi. Mivel a kapitulációs okmányon 4-i dátum szerepel, meg lehet, hogy az Ebergényinek szóló levél is 4-én íródott, s csak a másnap elküldéskor került rá dátum: Ebergényi, 33–35. (Nr. 2.)

²⁵ Bánkúti (2005), 197–198. (Nr. 194–195.)

Györgyhöz írt levele is arról tanúskodik, hogy aznap Egerben szemben volt Pálffyval.²⁶ 7-én már Kecskeméten is tudtak róla, hogy Pálffy az előző napok egyikén, „jókor reggel Eger felé elment”, 13-án pedig arról értesültek, „hogy a néhány nappal ezelőtt Egerbe érkezett méltóságos Pálffy János tábornagy úr e hó 10-én írt levelében közölte, hogy 11-én ismét visszatér Pestre”.²⁷ Ha 11-én talán még nem is, de 14-én már biztosan Pesten van, e napon írt Sarkad kuruc őrségének,²⁸ 15-én Bottyánné ügyében Szluha Ferenc volt kuruc prefektusnak,²⁹ ugyanaznap és 19-én az Udvari Haditanácsnak,³⁰ 17-én Károlyinak,³¹ 19-én pedig Sáros vármegyének,³² amelynek I. József által kinevezett főispánja volt. Ezután két dokumentum mintha arról tanúskodna, hogy valamiért felutazott Pozsonyba, 21-én és 28-án állítólag innen keletkeztek Nógrád vármegyének szóló leveleit. Ez azonban nehezen hihető, minden bizonnyal félreolvasás (*Pesthini*→*Posonii*) állhat a háttérben.³³ 30-án mindenesetre Pesten állította ki Klobusiczky Ferenc amnesztialevét.³⁴

1711. január

I. 1(?)–4.: *Nagykőrös; 4.:* *Törtel, Abony; 4–5.:* *Szolnok; 5–6.:* *Fegyvernek; 6.:* *Kunmadaras; 6–7.:* *Nagyiván; 7.:* *Nádudvar; 7–10.:* *Szoboszló*

Újév napján Pálffy Nagykőrösre ment,³⁵ 3-án innen tett jelentést Savoyai Eugén hercegnek.³⁶ Ugyancsak 3-án Kőrösön csatlakozott hozzá Ebergényi altábornagy,

²⁶ *Bottyán János vezénylő tábornok levelezései s róla szóló más emlékezetreméltó iratok. 1685–1716.* Közli: THALY Kálmán. Budapest: MTA 1883 (Archivum Rákócziánium [AR] I. osztály: Had- és belügy IX), 763. jegyz.

²⁷ Bivolínyi, 331., 333–334.

²⁸ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 8595. Közli MÁRKI Sándor: A sarkadi hajdúk. In: *HK* 25 (1924), 53.

²⁹ Lásd Szluha válaszát: Thaly (1883: AR I/IX) 762. (Nr. 568.)

³⁰ Eredetiek: ÖStA KA HKR 1710. exp. Dez. Nr. 244–245.

³¹ Eredetije: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 372. és latin fordítása: Nr. 9154. – Közli Pulyai, 64–65.

³² Štatný Archív v Prešove (Eperjesi Állami Levéltár), Šarišská župa (Sáros vármegye) III. Administratívne písomnosti, B. Administratívne spisy – Acta politica – Politischen Akten (Közgyűlési iratok), b. Spisy. Inv. č. 304. 89/pol/1710. – Oláh Tamás adata, szíves segítségét ezúton is köszönöm.

³³ „*Rákóczy Levelek.*” Nagy Iván Rákóczi-kori iratmáslatainak regesztái a Nógrád Megyei Levéltárból. Összeállította és a bevezető tanulmányt írta: SZIRÁCSIK Éva. Salgótarján 2005 (Adatok, források és tanulmányok a Nógrád Megyei Levéltárból 46), 326–327. (Nr. 479–480/a.). A Nagy Iván által készített másolatokon a kelteztést Kovács Krisztián ellenőrizte (egyértelműen *Posonii*), az elveszett eredetieknek Galcsik Zsolt segítségével sem sikerült nyomára bukkanni, mindkettőjük segítségét hálásan köszönöm!

³⁴ MNL OL Magánlevéltárak, Családi fondok, levéltárak, Klobusiczky család grófi ága, Klobusiczky Ferenc iratai (P 985. G sor.) Nr. 362.

³⁵ „*Megtudtuk, hogy a méltóságos tábornagy úr ma Kőrösre érkezik*” – írja naplójában Ebergényi titkára: Bivolínyi, 337.

³⁶ Lukinich, 219–221. (Nr. 3.)

s 4-én az összevont császári sereg együtt menetelt Törtelen és Abonyon át Szolnokra. A tábornokok a vár területén szálltak meg, s másnap keltek át a Tiszán, Fegyvernekig folytatva útjukat. 6-án innen Kunmadarason át Nagyivánig, 7-én pedig a Hortobágy folyón átkelve Nádudvaron át Szoboszlóig jutottak. (A nádudvari templomnál Pálffy szembetalálkozott Károlyi követével, Komáromi Csipkés György debreceni főbíróval és bihari alispánnal, s együtt érkeztek estére Szoboszlóra.³⁷) Kőrös és Szoboszló között minden érintett települést elpusztulva találtak, Szolnokon is csak a császári helyőrség állomásozott, illetve kóborlókkal, kuruc szökevényekkel és kurucoktól szabadult rabokkal találkoztak.³⁸ Pálffytól két útközben kelt levelet ismerünk: 3-án Nagykőrösről Savoyai Eugénnek,³⁹ 4-én pedig Szolnokról Klobusiczky Ferencnek írt.⁴⁰ Szoboszlóról 7-én és 10-én írt Károlynak,⁴¹ 9-én pedig az Udvari Haditanácsnak, Johann Leopold Donat von Trautson főudvarmesternek⁴² és Savoyai Eugénnek.⁴³ 8-án Bihar vármegyét szólította fel meghódolásra és a kurucok elleni fellépésre.⁴⁴

I. 11–21.: *Debrecen*; 21–22.: *Hadház/Téglás*

A szálláscsinálók Szoboszlóról Debrecenbe már január 10-én megérkeztek, Pálffy és Ebergényi, valamint az Erdélyből kivezényelt Montecuccoli altábornagy azonban csak 11-én követték őket.⁴⁵ Pálffy ekkor nyolc napra felfüggesztette előrenyomulását, Komáromi útján ugyanis 12-étől nyolcnapi fegyverszünetet engedélyezett a kurucokkal folytatott tárgyalások kedvezőbb feltételei érdekében. A császári fővezér 12-én Debrecenben adott védlevelet Bagamér községnek,⁴⁶ innen tett jelentést 13-án Savoyai Eugénnek,⁴⁷ és itt adott választ 20-án Murány kuruc védőinek kapitulációs feltételeire.⁴⁸ 21-én Pálffy a fegyverszünet lejáta miatt seregének zömével

³⁷Lásd erről Komáromi jan. 8-i levelét Károlyihoz: Pulyai, 72.

³⁸Minderre részletesen: Bivolínyi, 337–339.

³⁹Lukinich, 219–221. (Nr. 3.)

⁴⁰MNL OL P 985. G sor. Nr. 369.

⁴¹Eredetjük: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 380., 11 384. és latin fordításuk: Nr. 9162. és 9169. – Közli Pulyai, 73. 83.

⁴²Lukinich, 222–228. (Nr. 4–5.)

⁴³Eredetije: ÖStA KA Alte Feldakten (AFA) 1711 Jan. Nr. 1. A. (Lukinich 222. csak utal rá, hogy az Udvari Haditanácsnak írt levéllel azonos a tartalma), hiteles gépelt másolata: HL VII. 202. H 1711/1.

⁴⁴MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltára (HBVL), Megyei törvényhatóságok, szabad királyi városok és törvényhatósági jogú városok, Bihar vármegye nemesi közgyűlésének iratai, Közgyűlési iratok (IV. 1. b.), Fasc. V. 1711. Nr. 2. – Az irat másolatát néhai Karacs Zsigmondtól kaptam, a jelzet pontosításáért Szálkai Tamásnak tartozom köszönettel.

⁴⁵Bivolínyi, 339–340.

⁴⁶A Pálffyt név nélkül, pusztán méltóságainak felsorolásával említő iratjegyzéket lásd: *Az Érmelléki Traktus egyházközségeinek 1823–1826 között összeállított története*. Mutatóval ellátva közreadja EMÓDI András. Debrecen 2018 (Editiones Archivi Districtus Reformatorum Transtibiscani 21), 28.

⁴⁷Lukinich, 229–231. (Nr. 6.)

⁴⁸Bánkúti (2005), 199–200. (Nr. 198.)

továbbindult Kálló felé. Hadházon azonban előbb Károlyi segédtsíztje jelezte egy trombitással a kuruc tábornagy érkezését, majd maga Károlyi is megérkezett, hogy személyesen tárgyaljon Pálffyval. A források némiképp ellentmondásosak abban, hogy a két fővezér első személyes megbeszélésére Hadházon vagy Tégláson került-e sor. Pálffy és Ebergényi titkára is Hadházat említi,⁴⁹ Pálffy viszont 21-én Téglásról írt az Udvari Haditanácsnak,⁵⁰ másnap pedig Hadházról Rákóczinak,⁵¹ majd február 4-én is Hadházat említette a Károlyival folytatott megbeszélés helyszínéül Csáky Imréhez írott – alább idézendő – levelében. (A nagyszámú sereg elszállásolására vélhetően mindkét szomszédos települést igénybe vették.)

I. 22–31.: *Nagykálló*; 31.: *Vaja*

22-én a császáriak Nagykállóig meneteltek, s Pálffy a hó utolsó napjáig itt várta Rákóczi válaszát, illetve érkezését. (Károlyi közvetítésével ugyanis egy személyes találkozóban állapotok meg, amelynek helyszínéül a fejedelem és Károlyi hadsegedei útján végül Vaját (Rákóczi udvari marsalljának, Vay Ádámnak a kastélyát) jelölték ki. Pálffy Kállón keltezett levelei: 25-én Klobusiczky Ferenchez,⁵² 25-én⁵³ és 26-án Károlyihoz,⁵⁴ 27-én és 30-án ifj. Barkóczy Ferenchez,⁵⁵ 27-én egy ismeretlen köznemeshez,⁵⁶ 28-án Savoyai Eugénhez⁵⁷ és Pyber Lászlóhoz,⁵⁸ 29-én Lónyay Ferenchez⁵⁹ és Nehéz Bálinthoz.⁶⁰ (A címzettek három kivétellel a kurucok táborát egyéni meghódolással elhagyók voltak.) 30-án este a már nála tartózkodó Károlyi által Rákóczizhoz írott levél hátoldalára jegyezte le kötelezettségvállalását (úri becsület-szavát) a találkozó tisztességes lebonyolításáról.⁶¹ 31-én reggel 8 óra körül Pálffy népes kísérettel indult Vajára, ahová délután 2 óra körül érkeztek meg, Rákóczi pedig fél

⁴⁹ Pulyai, 86., Bivolínyi, 341.

⁵⁰ Lukinich, 233–236. (Nr. 9.)

⁵¹ Bánkúti (1991), 36. (Nr. 39.)

⁵² MNL OL P 985. G sor. Nr. 367.

⁵³ Pulyai, 88–90. E levél utóiratában említi Pálffy, hogy aznap reggel már írt egy levelet Károlyinak Vajára címezve. (A reggeli levelet csak ebből az utalásból ismerjük, a Pulyai által közöltnek az eredetijét sem sikerült fellelni.)

⁵⁴ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 393. – Közli: Bánkúti (1991), 39. (Nr. 44.)

⁵⁵ Bánkúti (2005), 201–202. (Nr. 201–202.)

⁵⁶ MNL OL Rákóczi-szabadságharc levéltára, Gyűjteményes rész, Kérvények, levelek, jegyzékek, Levelek: tisztázatok és másolataik (G 26. IV. 2. a.) 1711. pag. 14. (címezettnek Váradon kelt levelére ad választ, megszólítása: „*Generose domine observandissime*”)

⁵⁷ Eredetije: ÖStA KA AFA 1711 Jan. Nr. 10. (említi: Lukinich 236.), hiteles gépelt másolata: HL VII. 202. H 1711/3.

⁵⁸ MNL OL G 26. IV. 2. a. 1711. pag. 22.

⁵⁹ MNL OL Magánlevéltárak, Családi fondok, levéltárak, Lónyay család, Családtagok és rokon családok iratai, Lónyay III. Ferenc (P 452. 1. tétel), fol. 97.

⁶⁰ Bánkúti (2005), 200. (Nr. 200.)

⁶¹ Bánkúti (1991), 40. (Nr. 46.)

órával később.⁶² (A vajai értekezletről nemcsak Ebergényi titkára, hanem Pálffy titkára, Pulyai János és Emlékirataiban maga a fejedelem is beszámolt.⁶³)

1711. február

II. 1–2.: *Nagykálló; 2.:* *Bököny; 2–6.:* *Debrecen; (6–7.?): Tokaj; 8.:* *Ónod; 17., 19., 25–26.:* *Pest*

Vajáról február 1-jén Rákóczi Károlyi olcsvai kastélyába ment, Pálffy pedig visszatért Kállóba. Itt 2-án reggel 8 óráig várakozott Rákóczi I. Józsefnek szóló levelére, majd Bökönyön át⁶⁴ Debrecenbe ment, ahol 6-áig tartózkodott. Kállóból 1-jén I. Józsefnek⁶⁵ és Károlyinak,⁶⁶ Debrecenből 2-án újra Károlyinak⁶⁷ és Rákóczinak,⁶⁸ 4-én ismét Károlyinak⁶⁹ és Csáky Imre kalocsai érseknek,⁷⁰ végül 5-én megint csak Károlyinak⁷¹ és Rákóczinak⁷² írt levelet. Ugyancsak 4-én kelt Bihar vármegyének szóló nyílt parancsa.⁷³ 6-án „*reggel 8 órakor Tokaj felé vonult*” azzal a szándékkal, hogy „*onnan Pestre, majd Bécsbe fog menni*”. Az éjszakát talán már Tokajban töltötte, de útjának csak ónodi állomását ismerjük: 8-án innen írt Savoyai Eugén hercegnek.⁷⁴ Nem tudjuk, hogy végül Bécsig vagy legalább Pozsonyig eljutott-e, csak pesti tartózkodásáról vannak adataink,

⁶² Bivolínyi, 343–344.

⁶³ Pulyai, 91–92., II. *Rákóczi Ferenc fejedelem Emlékiratai a magyarországi háborúról, 1703-tól annak végéig*. Ford. Vas István. A tanulmányt és a jegyzeteket írta KÖPECZI Béla. A szöveget gondozta KOVÁCS Ilona. Budapest: Akadémiai 1978 (AR III. osztály: Írók. II. Rákóczi Ferenc művei I), 420–421.

⁶⁴ 2-án írja Debrecenből Károlyinak, hogy „*levelét Bökön táján marsban*” vette. Pulyai, 98.

⁶⁵ ÖStA Haus-, Hof- und Staatsarchiv (HHStA) Länderabteilungen (LA) Ungarische Akten (UA) Allgemeine Akten (AA) fasc. 193. fol. 25–26. – A Haus-, Hof- und Staatsarchivból hivatkozott források másolataiért Arany Krisztinának tartozom köszönettel.

⁶⁶ E napról két levele ismert Pálffynak Károlyihoz: az egyikben a Szatmár vármegye által fizetendő porcióról van szó, ezt eredetiben nem ismerjük, közli Pulyai, 94–95., a másikban Bottyán János özvegyét, Forgách Juliannát veszi pártfogásába: MNL OL P 396. 1. (= AVAR/LACZLAVIK/MÉSZÁROS) Nr. 11 398.

⁶⁷ Pulyai, 98–100.

⁶⁸ THALY Kálmán: *Katonadolgok a kuruczvilágból*. X. Gr. Pálffy János cs. tbgy. s meghatalmazott békebiztos levele Rákóczi fejedelemhez, 1711. In: *HK 8* (1895) 450–453., Újabbán, Thaly kiadásának említése nélkül: Bánkúti (1991), 40–41. (Nr. 48.)

⁶⁹ Pulyai, 100–101.

⁷⁰ BUNYITAY Vince: *A váradi püspökség története alapításától a jelenkorig*. IV. *A váradi püspökök a száműzetés s az újjralapítás korában (1566–1780)*. S. a. r., kieg. és jegyz.: MÁLNÁSI Ödön. Debrecen, 1935. 419–421. (Nr. 24.)

⁷¹ Pulyai, 110–112.

⁷² Pulyai, 108–110., NB. e levél latin nyelvű változatát (hibásan 3-i dátummal!) Pálffy az uralkodónak is megküldte: ÖStA HHStA LA UA AA fasc. 193. fol. 27–28.

⁷³ MNL HBVL IV. 1. b. Fasc. V. 1711. Nr. 3. – néhai Karacs Zsigmondtól kapott és Szálkai Tamás által ellenőrzött adat.

⁷⁴ Lukinich, 244–248. (Nr. 14.)

ahonnan 17-én, 19-én és 26-án a helyettesítésével megbízott Ebergényinek,⁷⁵ 25-én pedig az Udvari Haditanácsnak⁷⁶ és Károlynak⁷⁷ írt. 17-én Pesten állította ki Bottyán János özvegye, Forgách Julianna útlevelét is, hogy Egerből birtokai megtekintésére mehessen.⁷⁸

1711. március

III. 4.: Ónod, Tokaj; 5.: Nánás; 6–31.: Debrecen

Úgy tűnik, csak március első napjaiban indult vissza Pestről: 4-én Ónodról Károlynak,⁷⁹ ugyanaznap Tokajból a haditanácsnak,⁸⁰ 5-én pedig Nánásról Ebergényinek⁸¹ írt levelet. Másnap ebéd előtt megérkezett Debrecenbe,⁸² vele volt felesége, Czobor Terézia és a Bécsből mellé rendelt haditanácsos, Karl Locher is. Az egész márciust Debrecenben töltötte, itt fogadta újra Károlyt is 11–14. között, aki ekkor a hűségesküt is letette az uralkodóra,⁸³ s 14-én ezt tanúsítva Pálffy az uralkodótól nyert teljhatalmánál fogva az életére és vagyonára szóló kegyelem mellett szatmári főispánságát is biztosító oklevelet állított ki Károlyi részére.⁸⁴ A Debrecenben keltezett levelek dátumai Károlyihoz: 6–7., 15., 20., 24., 26., 30–31.⁸⁵ Az Udvari Haditanácshoz, illetve Savoyai Eugénhez: 9., 16., 31.⁸⁶ Csáky

⁷⁵ Ebergényi 55–58. (Nr. 13.), 64–66. (Nr. 17.) és 93. (Nr. 26. melléklete: csak kivonatban ismerjük.)

⁷⁶ Lukinich, 266–268. (Nr. 20.)

⁷⁷ Másodpéldánya és egykorú másolata: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 417. és 9176. – Közli Pulyai, 121–122.

⁷⁸ *Bottyán János vezénylő tábornok levelezései s róla szóló más emlékezetreméltó iratok. 1685–1716.* Közli: THALY Kálmán. Budapest: MTA 1883 (AR I. osztály: Had- és belügy IX), 768–769. (Nr. 571.)

⁷⁹ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 432. és latin fordítása: Nr. 9177. – Közli Pulyai, 122–123.

⁸⁰ A 8-án kelt bécsi válaszfogalmazvány alapján említi Lukinich, 271.

⁸¹ „Szintén ma déltájban ide érkeztem”. Ebergényi, 96. (Nr. 28.)

⁸² Ebergényi 6-án írja Károlynak: „Méltóságos Feldmarschal János Uram ő Excellentiája egész companiásként mai napon okvetetlen ide fog érkezni, s ebédén nálam lenni. Szintén most lóra ülök, s ő Excellentiája elejébe megyek.” 7-én pedig: „Elérkezvén tegnap Méltóságos János Úr...” Ebergényi, 98–99. (Nr. 30–31.) Hibázik tehát naplójában Bivolínyi (347.), amikor 5-ére teszi Pálffy visszatérését Debrecenbe. NB. a naplóban febr. 24-től márc. 5-ig, majd 7–9. között nincs érdemi bejegyzés, így az 5–6-i eseményeknél fennáll az utólagos tévesztés lehetősége. Az ellentmondásra a levelezés és a napló kiadásakor, sajnos, nem figyeltem fel.

⁸³ Bivolínyi, 347–349.

⁸⁴ A kancelláriai és hadilévéltári másolatok alapján közli Lukinich, 279–280. (Nr. 25/c.); eredetije Pálffy aláírásával és pecsétjével: MNL OL Károlyi család nemzetségi levéltára, Törzsanyag (P 392) I. 18. számadban lajstromozott iratok, Lad. 7. Nr. 31/a.

⁸⁵ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 435., 11 439., 11 447., 11 452–11 454., 11 457–11 458. – A 26-i keltezésű kiadva: Bánkúti (1991), 53. (Nr. 62.) és sok kihagyással Pulyai, 130–131.

⁸⁶ Lukinich, 271–274. (Nr. 22–23.), 280–284. (Nr. 26.)

Imréhez: 28.⁸⁷ Zemplén vármegyéhez: 29.⁸⁸ Rákóczihoz: 14.⁸⁹ Ugyancsak 14-én kelt Debrecenben a béketárgyalások nagy fontosságú dokumentuma, a *Declaratio*, amely Pálffy békeajánlatát tartalmazta.⁹⁰

1711. április

IV. 1., 4–5., 7–10., 12., 14., 16–17., 19–22., 25.: Debrecen

Pálffy április 25-ig továbbra is Debrecenben időzött. Ebergényi titkárának naplója 2-ától 22-éig nem részletezi az eseményeket, 22-én pedig Kassa átvételére indultak,⁹¹ így a helyben létező csak Pálffy saját kiadványaival dokumentálhatjuk. A békealkudozások folyamatának két fontos dokumentuma is Debrecenben kelt: 4-én a Rákóczi ellenvetéseire (*Dilucidatio*) adott *Finalis resolutio*,⁹² 8-án pedig a vallásügyi sérelmek dolgában kiadott *Declaratio religionis*.⁹³ Debrecenben fogadta Pálffy a fejedelem személyes követét, Ráday Pált is 15–17-én, aki írásban terjesztette elő a megegyezés pontokba szedett feltételeit (*Considerationes*), s erre született meg 17-i dátummal Pálffy válasza (*Responsum ad considerationes*) és a fejedelem által leteendő hűségeskü módosított tervezete (*Formula juramenti*).⁹⁴ Pálffy Károlyihoz 4-én, 5-én, 9-én, 10-én, 12-én, 14-én, 16-án, 17-én, 20-án és 21-én írt levelet Debrecenből.⁹⁵ Savoyai Eugén

⁸⁷ ÖStA HHStA Sonderbestände Familienarchiv Csáky Kt. 9b. Nr. 341/11. – A levél fotóját Kökényesi Zsolt küldte meg számomra, segítségét ezúton is köszönöm!

⁸⁸ Említve: MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltára, Sátoraljaúj helyi Fióklevéltár (BAZVL SFL), Zemplén vármegye nemesi közgyűlésének iratai, közgyűlési jegyzőkönyvek (IV. 2001/a.) tom. XII. pag. 17.

⁸⁹ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 9179., 11 444. – A latin nyelvű levél kiadva: Lukinich, 278–279. (Nr. 25/b.), magyar fordítása: Pulyai, 125–126.

⁹⁰ A latin nyelvű dokumentum két másolata: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 9178., 11 445. és magyar fordítása Károlyi s. k. írásával: Nr. 11 446. (a két utóbbi sorszámú példányra rávezetve Rákóczi *Dilucidatio* címmel írt válasza.) – Kiadva latinul: Lukinich, 276–278. (Nr. 25/a.) és magyar fordításban: Pulyai, 126–129.

⁹¹ Bivolínyi, 349.

⁹² Eredeti aláírású, megpecsételt példánya: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 464., egyszerű másolata: uo. Nr. 9183., Rákóczi levéltárában lévő másolata: MNL OL Rákóczi-szabadságharc levéltára, II. Rákóczi Ferenc fejedelem levéltára, Emigrációba vitt rész (G 15. I. 1.) Caps. H. Fasc. 245. pag. 20–23. Magyar fordítása a Károlyi-levéltárban: Nr. 11 490. pag. 1–5. – Utóbbi kiadva: Pulyai, 146–149.

⁹³ Eredetije: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 476., másolata uo.: Nr. 9184. – magyar fordításban lásd: Pulyai, 149., de hibásan ápr. 4-i dátummal!

⁹⁴ Legújabb kiadásuk: *Ráday Pál iratai* [III.] 1709–1711. S. a. r. BENDA Kálmán. Közrem. MÉSZÁROS Kálmán, SZATMÁRI Judit, OROSZ Anna. Budapest: Ráday Gyűjtemény 2003, 82–87. (Nr. 19/h–i.) – NB. Pálffy válaszában egykorú magyar fordítása tévesen 14-i dátummal készült: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 490. pag. 6–13., az eskütervezet dátum nélküli fordítása: uo. pag. 14–15.

⁹⁵ A 4-i levél magyar nyelvű eredetije: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 462. és talán ehhez tartozó utóirat: Nr. 11 463. – Bécsbe megküldött egykorú latin fogalmazványa és másolata után

herceghez 7-én és 19-én,⁹⁶ az Udvari Haditanácshoz 7-én és 22-én,⁹⁷ III. Károlyhoz, a 18-án elhunyt I. József utódához pedig ugyancsak 22-én.⁹⁸ A magyar főméltóságok közül Csáky Imréhez írt 19-i levelét tárta fel eddig történetírásunk,⁹⁹ pedig bizonyára többeket is tudósított az események menetéről. Rákóczinak küldött levelét három másolati példányból ismerjük: egy 16-án,¹⁰⁰ kettő pedig 17-én kelt,¹⁰¹ az utóbbi lehet a helyes dátum. Végül 25-i keltezéssel fennmaradt egy Krucsay János kuruc ezredes számára kiállított tanúsítvány, amelynek dátuma azonban kérdéses, mert a szatmári békét már meglett dologként említi, márpedig annak megkötésére csak napok múltán került sor.¹⁰²

IV. 25–29.: *Nagykároly*; [29.: *Debrecen?*]; 30.: *Nagykároly, Majtény*

Pálffy és Locher minden bizonnyal még 25-én – a kuruc rendek szatmári gyűlésének megnyitásával egyidejűleg – Debrecenből Nagykarolyba indult, s talán aznap meg is érkeztek.¹⁰³ 26-án Pálffy már Károlyban adta ki a béketervezetnek a korábbiakhoz képest kissé módosított változatát.¹⁰⁴ E napon Károlyi és kísérete is átment Nagykarolyba, ahol 18 kuruc főtiszt le is tette a hűségesküt, de még aznap este visszaindultak Szatmárba. Pálffy 27-én Nagykarolyból levélben sürgette Károlyinál a békekötés elfogadtatását, mert e napon járt le a fegyverszűnet, melynek további meghosszabbítására már nem

---

közli: Lukinich, 304–305. (Nr. 30/e.); az 5-i, 9-i, 10-i, 12-i és 14-i (kiadatlan) levelek magyar eredetijei: uo. Nr. 11 469., 11 477., 11 479., 11 482., 11 487.; a 16-i latin eredetije: uo. Nr. 11 493.; a 17-i, ugyancsak latin nyelvű levél eredetijét nem ismerjük, egy Bécsbe megküldött másolatról kiadva: Lukinich, 315–316. (Nr. 30/n.); a 20-i és 21-i levelek magyarul íródtak, eredetijük a Károlyi-levéltárban: i. h. Nr. 11 500. és 11 513. – az előbbit egy Rákóczinak megküldött másolatról közli: Bánkúti (1991), 62–63. (Nr. 75.) NB. a külcím nélküli levél címzettjét Bánkúti Imre Sennyey István munkácsi főparancsnokkal azonosította, de ez tévedésnek látszik: a bárókat illető megszólítás alapján Sennyey és Károlyi is lehetett volna a címzett, s Bánkúti talán a szokatlanul erős hangnem miatt gondolt a békekötés tekintetében Rákóczi halogató álláspontját erőteljesebben képviselő Sennyeyre. Kassa átadásának sürgetése azonban inkább Károlyinak szólhatott (Sennyeynek ebben nem volt hatásköre), és éppen Pálffy türelmetlen, már-már gomba hangvétele jól mutatja, hogy Károlyi is igyekezett Rákóczi utasításait követni, de csak addig feszíthette a húrt, ameddig lehetett.

⁹⁶ Lukinich, 288–290. (Nr. 28.) és 293–297. (Nr. 30.)

⁹⁷ Uo. 291–293. (Nr. 29.) és 321–326. (Nr. 35.)

⁹⁸ Uo. 320–321. (Nr. 34.)

⁹⁹ Bunyitay/Málnási IV. 422–423. (Nr. 26.)

¹⁰⁰ MNL OL G 15. I. 1. Caps. H. Fasc. 245. pag. 52–53.

¹⁰¹ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 497. és Bécsbe megküldött másolatról közölve: Lukinich, 313–314. (Nr. 30/l.)

¹⁰² MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 506.

¹⁰³ Az indulás napját pontos forráshivatkozás nélkül említi Lukinich, 132.; maga Pálffy máj. 2-án (szombaton) írta Csáky Imre váradí püspöknek: „*az elmúlt szombaton [vagyis 25-én] ismét megindulván, mentem Károlyba és ott ötöd napig lévén mulatásom*”. Lásd alább, a máj. 2-i leveleknél.

¹⁰⁴ MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 515.

volt hajlandó, és követelte Kővár várának átadását is.¹⁰⁵ A következő napokban Pálffy tartózkodási helyének megállapítása némi nehézségbe ütközik. A béketervezet 28-án, Szatmárban kelt szövegén az ő aláírása és pecsétje szerepel,¹⁰⁶ csakúgy, mint a 29-i, végleges szövegváltozaton,¹⁰⁷ de valójában csak Locher haditanácsos és Graven tábornok ment Szatmárba, hogy a még vitás kérdésekben hamarabb dülőre jussanak, Pálffy tényleges jelenlétére nincs adatunk.¹⁰⁸ 29-én Pálffy két levelet is írt Károlynak Szatmárba, az egyiket Nagykárolyból, a másikat Debrecenből (!) keltezte, s ez utóbbiban a fegyverletétel véghezvitelét is rábízta azzal, hogy ő maga Kassára igyekszik.¹⁰⁹ (Pálffynak ezt az esetleges debreceni útját más forrásból egyelőre nem sikerült megerősíteni, célja is teljesen ismeretlen. Inkább arról lehet szó, hogy Pálffy úgy vélte, mire levele Károlyihoz kerül, ő már Debrecenben lesz, és ezért „előre keltezte” levelét, de útját végül elhalasztotta.) Másnap, 30-án újra Nagykárolyból írt Károlynak,¹¹⁰ és ezen a napon intézkedett özvegy Girincsy Ferencné Fáy Katalin javainak visszaadásáról.¹¹¹ Ugyanezen a napon zajlott le a majtényi zászlóátadás (jelképes fegyverletétel) is Pálffy részvételével.¹¹² Az ünnepélyes Te Deum után visszatértek Nagykárolyba.¹¹³

1711. május

V. 1.: Nagykároly; 2–5.: Debrecen

Május 1-jén Károlyi a többi kuruc tiszttel és főemberrel együtt még Pálffy jelenlétében írta alá a békeokmányt Nagykárolyban, de Teleki Mihály naplója szerint még *„ez nap megyen el Debrecen felé generalis marsal Pálffy János uram és Loher, császár öfelsége hadi referendariussá”*.¹¹⁴ A Kassáról 2-án visszaérkező Ebergényi már a városban találta

¹⁰⁵ Uo. Nr. 11 503.

¹⁰⁶ Uo. Nr. 11 518.

¹⁰⁷ Lukinich, 342. (Nr. 39.)

¹⁰⁸ Lásd: Pulyai, 192–194., 200., Károlyi 28-án éjfélkor írja a feleségének: *„Pálfi Uram Károlyban mulatoz, holnap oda rándulok.”* Bánkúti (1991) 69. (Nr. 81.)

¹⁰⁹ Mindkettő eredeti, megpecsételt, az egyik latinul, a másik magyarul: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 520. és 11 526. Utóbbi kiadva: Bánkúti (1991), 70–71. (Nr. 84.)

¹¹⁰ Latin nyelvű másolat: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 530.

¹¹¹ Eredeti: MNL OL Magánlevéltárak, Családi fondok, levéltárak, Máriássy család levéltára, Girincsy család (P 1196) Fasc. 20B. Nr. 366. – Fáy Tünde adata, szíves segítségét ezúton is köszönöm!

¹¹² Lásd erre Pálffy alább idézendő máj. 2-i levelét Eleonóra királynéhoz. Csáky Imréhez írt, már idézett, szintén máj. 2-án (szombaton) kelt levelében is e napra teszi a zászlók átadását: *„az elmúlt csütörtökön Szatmár és Károly között levő Majthén nevű falunál öszvegyült fellyebb tízezer lovasnál, az hova magam is kirándulván hozzájok, az ígért zászlókat kezemhez attingálták...”* – NB. Pálffy titkára tévesen teszi az eseményt *„pünkösöd havának első napjára”* (Pulyai, 201.), és őt követve a hiba a szakirodalomban is gyakran ismétlődik.

¹¹³ Pulyai, 202.

¹¹⁴ *Ífjabb Teleki Mihály, II. Rákóczi Ferenc főtisztjének naplója. Szemelvények az 1703-tól 1712-ig terjedő korszakból.* Bevezetéssel, jegyzetekkel, magyarázatokkal közzéteszi a budapesti II. Rákóczi Ferenc

Pálffy: „*Előzőleg a tábornagy Károly mezejéről a kuruc csapatok elbocsátása után visszatért Debrecenbe*” – olvashatjuk Bivolínyi István naplójában.¹¹⁵ Pálffy 2-án öt levelét is Debrecenből keltezte: Eleonóra régens anyakirálynénak,¹¹⁶ III. Károlynak, Savoyai Eugén hercegnek,¹¹⁷ Friedrich Karl von Schönborn birodalmi alkancellárnak¹¹⁸ és Csáky Imre kalocsai érseknek.¹¹⁹ 3-án útleveleket állított ki a lengyel földről hazatérésére jelentkezett Soós István, Okolicsányi Mihály, Csemniczky Sándor és Szathmáry Mihály részére.¹²⁰ 4-én Erős Gábor volt kuruc főszemlemestert bízta meg a szatmári harmincad kezelésével.¹²¹ 5-én Ebergényi szállásán reggelizett, majd Kassa felé vette útját.¹²²

állami általános gimnázium tanárainak és tanulóinak munkaközössége. (Szerk.): TEMESI Alfréd. Budapest: Tankönyvkiadó 1960, 99., Lukinich Imre is 1-jére teszi Pálffy elutazását („*még aznap éjjel visszatért Debrecenbe*”), de pontos forráshivatkozást nem ad: Lukinich, 140., Pálffy egyébként máj. 2-i – már idézett – levelében (lásd: 102. jegyz.) azt írta Csáky Imrénak, hogy 25-én indult Károlyba, ahol ötödnapi időzött, de úgy tűnik, rosszul számolt, mert ha 25-én még nem érkezett volna is meg, 26-ától 1-jéig akkor is több mint öt nap telt el.

¹¹⁵ Bivolínyi, 352.

¹¹⁶ Lukinich, 350–353. (Nr. 43.)

¹¹⁷ E két utóbbi levelet említi Lukinich 353., ill. CZIGÁNY István: A kuruc állam katonai helyzete és a szatmári béke. In: *HK* 103/3 (1990), 47. (71. jegyz.). Az utóbbi hiteles gépelt másolata: HL VII. 202. H 1711/12.

¹¹⁸ ÖStA HHStA Reichsarchiv, Mainzer Erzkanzlerarchiv, Korrespondenz, fasc. 92. A levelet Pálffy 2-án kelt levelei között, de a jegyzetben hibás (11-i) napi keltezéssel, a címzettet pedig Franz Schönborn birodalmi kancellárként említi Czigány, 47. (71. jegyz.) Inkább az alkancellár, Friedrich Karl Schönborn lehetett a címzett, aki tájékoztatásul továbbíthatta a neki szóló levelet nagybátyjának, Lothar Franz von Schönborn mainzi érsek-főkancellárnak.

¹¹⁹ Közli Bunyitay/Málnási, IV. 423–424. (Nr. 27.), legújabban az eredetiről idézi PAPP Klára: Csáky Imre, Károlyi Sándor és Pálffy János kapcsolata a szatmári békét követően, levelezésük tükrében. In: *Művészet és mesterség: Tisztelgő kötet R. Várkonyi Ágnes emlékére*. (Szerk.): HORN Ildikó et al. Budapest: L'Harmattan Kiadó 2016. 502. (18. jegyz.)

¹²⁰ Thaly Kálmán jegyzetei a Soós család levéltárából: Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára (OSzK Kt.), Folia Hungarica (FH) 1389. Thaly Kálmán kuruc kori okmánygyűjteménye, Fasc. 27. fol. 413v.

¹²¹ BÁNKÚTI Imre/MÉSZÁROS Kálmán: Már nem háború, de még nem béke. Iratok a Rákóczi-szabadságharc végnapjainak történetéhez. (1711. május–június) In: *HK* 125/4 (2012), 1095. (Nr. 5.)

¹²² „5. *A tábornagy, miután nálunk evett, elment Kassa felé.*” Bivolínyi, 352., Ebergényi is hasonlóan tudósítja Károlyt 5-i levelében: „*Szöke Uram többet mondhat szóval János elmeneteléről is etc. Ma mind nálom fölöstöközének, csak magad héjával valánk.*” Ebergényi 116. – Debrecen város jegyzőkönyvében dátum nélkül (máj. 2-án és 11-én keltezett bejegyzések között) a következőket olvashatjuk: „*Méltóságos Generalis Feld Marschall Groff Pálffy János uram ő Excellentiája is minden cselédgyivel edgyütt Cassa felé elment.*” MNL HBVL, Debrecen város tanácsának iratai, tanácsülési és közgyűlési jegyzőkönyvek (IV. 1011. a.), tom. XXVII. pag. 817.

V. 6.: Tokaj; 8–9.: Kassa; 13.: Nagymihály; 14.: Ungvár; 15–16.(?): Szerednye; 17–19.: Munkácsi tábor; 19.: Ungvár; 25–26., 28.: Kassa; 31.: Eperjes

6-án még Tokajból ír Zemplén vármegyének,¹²³ és ugyanitt állít ki igazolást Esterházy Dániel gróf (volt kuruc altábornagy, kassai főparancsnok) számára a hűségeskü letételéről.¹²⁴ 8-án már Kassán találjuk: ismét igazolást állít ki egy volt kuruc generális, Andrassy Pál báró számára Kassa feladásában játszott szerepéről.¹²⁵ Másnap, 9-én Eleonóra királynét és az Udvari Haditanácsot tájékoztatta az újabb fejleményekről.¹²⁶ Ezután a még ellenálló Ungvár és Munkács meghódítására indult: 13-án Nagymihályból írt Zemplén vármegyének,¹²⁷ és innen szólította fel Munkács védőit a vár átadására.¹²⁸ 14-én reggel Ungvár őrsége megnyitotta kapuit, „*dél tájban maga is bément Pálfi [a várba], mindjárt meg is lövette az örömet*”.¹²⁹ Ungvárról Munkácsra menet Szerednyén is táborozott egy rövid ideig, az események menetét tekintve ez leginkább 15–16-án történhetett.¹³⁰ 17-én délelőtt 10 óra körül Munkács alá szállt, és 19-éig próbálta hosszas tárgyalások útján jobb belátásra bírni a Sennyey István generális parancsnoksága alatt álló védőket, akik semlegességet szerettek volna elérni.¹³¹ Pálffy szállása ekkor a fejedelem városi kastélya volt.¹³² Miután nem érte el szándékát, Löffelholz altábornagyra bízta a vár módszeres ostromát, maga pedig visszaindult Kassára. 19-én Ungvárig jutott, e napon innen állított ki útlevelet Szemere László volt kuruc brigadéros számára.¹³³ 25-én már

¹²³ A megyegyűlési jegyzőkönyvbe bejegyzett másolat: MNL BAZVL SFL IV. 2001/a. tom. XII. pag. 31–32. (Nr. 8.)

¹²⁴ BÁNKÚTI Imre: Források Kassa 1710–1711. évi védelméhez. In: *HK* 116/3–4 (2003), 929. (Nr. 37.)

¹²⁵ Bánkúti (2005), 203–204. (Nr. 205.)

¹²⁶ Lukinich, 366–372. (Nr. 47–48.)

¹²⁷ Említi a közgyűlési jegyzőkönyv: MNL BAZVL SFL IV. 2001/a. tom. XII. pag. 37.

¹²⁸ Bánkúti/Mészáros, 1105–1106. (Nr. 14.)

¹²⁹ Szent-Ivány János brigadéros 15-i levele Munkács várából a fejedelemhez: Bánkúti/Mészáros, 1114. (Nr. 20.)

¹³⁰ Ottlyk György pontos dátumok nélkül beszéli el, miként jött haza lengyel földről a békekötés hírére, s ennek kapcsán írja önéletírásában: „*magam [Zboróról] Pál fiammal Pálffy uram után elmentem, kit épen csak Szerednénél érhettem, Munkács alá igyekezvén német hadakkal. Ott, szerednei táborán udvarolván ő Excellentiájának, letettem ő Felsege bívására a bitet, sátorában.*” Lásd: Felső-ozoróczi és kohanóczi Ottlyk György önéletírása. 1663–1711. In: *Történelmi naplók. 1663–1719.* Közli: THALY Kálmán. Budapest: MTA Történelmi Bizottsága 1875 (Monumenta Hungariae Historica, Scriptores XXVII) [a továbbiakban: MHHS XXVII], 118.

¹³¹ Az érkezés és távozás pontos dátumára lásd Szent-Ivány János brigadéros és Sennyey István generális máj. 20–21-i leveleit a fejedelemhez: Bánkúti/Mészáros 1118–1123. (Nr. 24–26.), Pálffy 18-i levele a védőkhöz: Bánkúti (1991) 76. (Nr. 92.), Pálffy titkára ismét téved a dátumban, mert ő „*pünkösöd havának huszadik napjára*” teszi Pálffy Munkácsra menetelét: Pulyai, 215.

¹³² Ottlyk idézett önéletírása: MHHS XXVII. 118.

¹³³ 18/19. század fordulóján készült, bekötött másolata Nagy Gábor gyűjteményéből: OSzK Kt. FH 894. Említi TÖRÖK Péter: Egy zempléni nemes a szabolcsi hajdúvárosok élén: Szemere László. In: *A fejedelem szolgálatában. Életrajzi és családtörténeti tanulmányok a Rákóczi-korból.* (Szerk.): KOVÁCS Eleonóra/MÉSZÁROS Kálmán. Budapest: Tarsoly 2018, 113. (58. jegyz.) és uő: *A szabolcsi*

Kassáról tett jelentést a haditanácsnak¹³⁴ és Eugén hercegnek,¹³⁵ valamint az uralkodónak¹³⁶ is. Ugyanezen a napon látta el hátirattal a Berzeviczy János és hasonló nevű fia számára 1710. november 17-én kiállított királyi amnesztialevelet.¹³⁷ 26-án a régens királynét tájékoztatta,¹³⁸ és Sándor Gáspár érdemeiről állított ki igazolást.¹³⁹ 28-án Zemplén vármegyének írt özvegy Gvadányiné Forgách Dorottya peres ügyében.¹⁴⁰ A hó végén Eperjesre is átutazott, 31-én itt állított ki egy tanúsítványt a Keppisch fivérek Érsekújvár ostrománál tett szolgálatairól,¹⁴¹ és itt igazolta Soós János (volt kuruc szenátor) hazatérését, aki a május 3-i útlevéllal 16-án jött ki Lengyelországból.¹⁴²

1711. június

VI. 6., 10., 14., 17–18.: Kassa; 23., 26.: Munkács; 29.: Kassa

Nem tudjuk, Eperjesről mikor tért vissza Kassára, de június 6-án már biztosan itt tartózkodott: e napon válaszolt özvegy Orosz Tamásné Szentpétery Éva folyamodványára.¹⁴³ 9-10. körül fogadhatta a munkácsiak követét, Zay András ezredest,¹⁴⁴ és 10-11-én kelt a nála tartózkodó Károlyi Sándor levele Sennyey István munkácsi főparancsnokhoz, amelyet azzal kezdett, hogy csak nehezen tudta Pálffy hozzájárulását megszerezni, hogy még egyszer utoljára írthasson a vár makacs védőinek.¹⁴⁵ 14-én maga Pálffy írt körlevelet a megyékhez,¹⁴⁶ és e napon tett újabb jelentést Eugén hercegnek is.¹⁴⁷ 17-éről Heinrich Wilhelm von Wilczek gróf, altábornagyhoz, a cári udvarba küldött rendkívüli követhoz írt levelét,¹⁴⁸ 18-áról pedig a Munkács védőinek

---

hajdúvárosok a 17–18. század fordulóján. Berettyóújfalu: Bihari Múzeum 2025 (Új Nézőpont Könyvek 2), 185. (644. jegyz.)

¹³⁴ Lukinich, 403–408. (Nr. 55.)

¹³⁵ Eredeti: ÖStA KA AFA 1711 Mai Nr. 7., hiteles gépelt másolata: HL VII. 202. H 1711/13.

¹³⁶ ÖStA HHStA LA UA AA fasc. 193. fol. 103–104.

¹³⁷ MNL OL Berzeviczy család bárói ága (P 51) 1. tétel: évrendezett iratok, 1710. Nr. 1.

¹³⁸ ÖStA LA UA AA fasc. 193. fol. 105.

¹³⁹ *II. Rákóczi Ferenc felségárulási perének története és okirattára.* Közzétette, történeti bevezető tanulmány-nyal és jegyzetekkel ellátta: LUKINICH Imre. I. Budapest: MTA 1935 (AR I/XI), 352–354. (Nr. 37.)

¹⁴⁰ MNL BAZVL SFL IV. 2001/b. Autographa Hungarorum I. Fasc. 184. Nr. 117.

¹⁴¹ *Magyar–Zsidó Oklevéltár III. 1711–1740.* Gyűjt. és összeáll. MANDL Bernát. Budapest: Izr. Magyar Irodalmi Társulat 1937, 3–4. (Nr. 1.)

¹⁴² OSzK Kt. FH 1389. Fasc. 27. fol. 413v. (Vö.: 119. jegyz.)

¹⁴³ Eredeti: MNL OL P 423. Kende család levéltára, 1. tétel, 1711. – Az iratra Fáy Tünde hívta fel figyelmet, segítségét hálasan köszönöm!

¹⁴⁴ Zay 11-én tért vissza Munkácsra, lásd Szent-Ivány János 12-i levelét Rákóczihoz: Bánkúti/Mészáros, 1134. (Nr. 36.)

¹⁴⁵ Károlyi s. k. fogalmazványáról kiadva: Bánkúti/Mészáros, 1130–1132. (Nr. 33.), ugyanezen levél kissé eltérő szövegváltozattal és 11-i kelettel: Pulyai, 217–222.

¹⁴⁶ Bánkúti/Mészáros, 1134–1137. (Nr. 37.)

¹⁴⁷ Lukinich, 453–455. (Nr. 69.)

¹⁴⁸ Lukinich, 473–474. (Nr. 72.)

kapitulációs pontjaira adott választát¹⁴⁹ és győri Nagy János volt kuruc ezredes számára kiállított védlevelét¹⁵⁰ ismerjük. Miután Rákóczi utolsó vára is beszüntette az ellenállást, maga Pálffy sietett a fontos erősség átvételére:¹⁵¹ 23-án már Munkácsról írt a régens királynénak,¹⁵² III. Károlynak¹⁵³ és Eugén hercegnek¹⁵⁴ is. 26-án is munkácsi keltezéssel állított ki egy tanúsítványt Károlyi Sándor részére,¹⁵⁵ de 29-én már ismét Kassáról jelentett az Udvari Haditanácsnak.¹⁵⁶

* * *

Munkács átadásával véget ért a Rákóczi-szabadságharc, amelynek békés lezárása a *hadvezér* Pálffy János *politikai* szerepvállalásának legjelentősebb történelmi eredménye volt. Éppen ezért az itt vizsgált néhány hónap kiemelkedő fontossággal bírt Pálffy János hosszú és nagyívű pályafutása során. Az 1710. november 10. és 1711. június 30. közötti 233 napból 101-et dokumentálhattunk Pálffy saját kiadványaiból, további 23-at egyéb forrásokból, és a fennmaradó hézagok tetemes része is nagy biztonsággal kitölthető, főként a huzamosabb pesti, debreceni és kassai tartózkodások időszakából. Pálffy részletes életrajzával még adós történetírásunk, a jelen munka ehhez kíván apró építőkövekkel szolgálni: nem csupán itineráriumát igyekeztünk összeállítani, hanem az ismert források teljességre törekvő áttekintésével kapcsolati hálóját is megpróbáltuk felvázolni. A kuruc táborból természetesen Károlyi Sándorral és a fejedelemmel, a császári tábornokok közül Ebergényi Lászlóval állt folyamatos levelezésben. Rendszeresen jelentett az Udvari Haditanácsnak és elnökének, Savoyai Eugén hercegnek, illetve I. Józsefnek, majd a régens királynét és III. Károlyt is tájékoztatta a fejleményekről. Maradt fenn levele Schönborn birodalmi kancellárhoz, Trautson főudvarmesterhez, Wilczek altábornagyhoz, Csáky Imre kalocsai érsekhez, Pyber László püspökhöz és Sándor Gáspárhoz is. A kuruc helyőrségek (Eger, Sarkad, Munkács) és az egyes törvényhatóságok (Győr, Nógrád, Bihar, Szabolcs, Borsod és Zemplén vármegye, a Hajdúvárosok, a Jász kerület, Debrecen városa) is gyakran szerepeltek a címzettek között. Az egyénileg meghódolt kurucok népes tábora (Esterházy Dániel gróf, ifj. Barkóczy Ferenc gróf, Klobusiczky Ferenc báró, Andrássy Pál báró, Lónyay Ferenc, Nehéz Bálint, Berzeviczy János, Orczy István, Soós István, Okolicsányi Mihály, Csemniczky Sándor, Szathmáry

¹⁴⁹MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 580., közli Pulyai, 226–228.

¹⁵⁰A győri Nagy család krónikájába bejegyzett 18. századi másolat: OSzK Kt. FH 1325. pag. 204. Nr. 35.

¹⁵¹Titkára szerint miután a munkácsi követek a 18-i kedvező válasszal visszaindultak, „*maga is személylye szerint nyomokban utánnok ment*”. Pulyai, 222–223.

¹⁵²Lukinich, 476–477. (Nr. 74.)

¹⁵³ÖStA LA UA AA fasc. 193. fol. 216.

¹⁵⁴Említi Lukinich, 476.

¹⁵⁵Egykorú másolata: MNL OL P 396. 1. (= Avar/Laczlavik/Mészáros) Nr. 11 614.

¹⁵⁶Lukinich, 496–499. (Nr. 79.)

Mihály, Erős Gábor, Krucsay János, Győri Nagy János, Szemere László, özvegy Bottyán Jánosné Forgách Julianna grófnő, özvegy Orosz Tamásné Szentpétery Éva és özvegy Girincsy Ferencné Fáy Kata) is Pálffytól nyert igazolást, véd- és útlevelet, illetve tőle vártak pártfogást személyes boldogulásukhoz, tisztségeik, birtokaik visszanyeréséhez. Mindez persze csupán töredékét jelentheti a császári fővezér irodája által kiállított dokumentumoknak, de így is megállapíthatjuk, hogy nem túlzott Pálffy, amikor a következőképpen panaszkodott régi jó ismerősének, Pyber püspöknek: *„annyi a’ rettenetes munka és írogatás rajtam, hogy mellettem lévő négy-öt secretariusim és cancellisták is alég győzik, sokszor a fejem is szédeleg belé”*.¹⁵⁷

THE ITINERARY OF COUNT JÁNOS PÁLFFY,
IMPERIAL GENERAL AND COMMANDER-IN-CHIEF IN HUNGARY
(NOVEMBER 1710 – JUNE 1711)

In addition to the itineraries of rulers and nobles, it is extremely important to process the stays, journeys, and marches of military leaders as completely as possible. There are few examples of this from the early modern period with Hungarian relevance. This work deals with the period of the activities of Count János Pálffy, Imperial Field Marshal, as Commander-in-Chief of Hungary, between November 10, 1710 and June 30, 1711. Pálffy then took on a more political role as a military leader: she managed to end the Rákóczi War of Independence, which had been going on for eight years, with a march and diplomatic negotiations without actual combat, and the peace treaty of Szatmár was the most significant historical achievement of his long and ambitious career. Thorough documentation of the months under study is therefore important not only for its biographical and local historical aspects, but also from a historical perspective. Of the 233 days in question, 99 were documented from Pálffy’s own records, and another 24 from other sources. A large part of the remaining gaps can also be filled with great certainty, mainly from the period of longer stays in Pest, Debrecen and Kassa (Košice).

Through a comprehensive review of known sources, his network of connections also emerges. From the Kuruc camp, he was in constant correspondence with General Sándor Károlyi and Prince Ferenc II Rákóczi, and among the imperial generals, Lieutenant General László Ebergényi. He regularly reported to the War Council and its president, Prince Eugene of Savoy, and also informed Joseph I, then the Queen

¹⁵⁷ Lásd fentebb: 58. jegyz.

Regent, and Charles III about developments. A good number of his letters to imperial and Hungarian lords have survived, but the Kuruc garrisons (Eger, Sarkad, Munkács) and individual counties and settlements were also often among the recipients. The large camp of individually surrendered Kuruc leaders and their widows also obtained protection and passports from Pálffy, and they expected his patronage for their personal prosperity and the recovery of their positions and estates.